

Pogajanja za uklonitev Francije

Zastopnik maršala Petaina, admiral Darian, se v Parizu pogaja z zastopnikom nemških teženj, Lavalom, za preosnovno francoske vlade in za nove pravice Nemčije in Italije v Franciji

Pariz, 4. februarja. m. (DNB.) V tukajšnjih francoskih krogih se je moglo zvedeti, da je admiral Darian imel včeraj v hotelu Matignon ob navzočnosti zastopnika francoske vlade, veleposlanika de Brinona, daljši razgovor z bivšim francoskim podpredsednikom vlade, Pierreom Lavalom. Razgovor se je nanašal na politični položaj, v katerem je danes Francija.

Poročajo, da je admiral Darian prispel včeraj s posebnim vlakom v Pariz in takoj začel razgovore z bivšim podpredsednikom vlade Lavalom, da bi pripravil njegovo vrnitev v Vichy in v francosko vlado. Narodni odbor, ki ga tvorijo v Parizu Lavalovi prijatelji, tudi vztraja pri tem, da mora Laval spet priti v vlado. Darlanovo poslanstvo je v glavnem v tem, da se doseže sporazum s političnimi osebnostmi v Parizu in na ta način odstrani politična razcepitve Francije v dva dela, kar je maršal Petain vedno skušal preprečiti, Laval pa je to pripravljen storiti, da zadosti svojim težnjam po oblasti za vsako ceno.

Berlin, 4. februarja. m. V nemških političnih krogih z velikim zanimanjem spremljajo potovanja admirala Darlana v Pariz ter mnogo ugibajo o njegovih razgovorih z Lavalom. Pričakujejo, da bodo ti razgovori pripomogli, da se položaj med Nemčijo in Francijo popravi. V nemških krogih sodijo, da je maršal Petain prepočasen v izvedbi sodelovanja z Nemčijo, oziroma pri izvajanju tega, kar je bilo ob razgovorih med njim in Hitlerjem sklenjeno. Te sklepe, pravijo v Berlinu, maršal Petain prepočasi izvaja.

Glede razvoja notranjepolitičnih razmer v Franciji so Nemci še vedno zelo molčeški. Mislijo, da od rešitve notranjepolitičnih vprašanj v Franciji zavisijo tudi ureditve nemško-francoskih odno-

šajev. Kar se tiče razgovorov v Parizu in nadaljnega razvoja dogodkov, sodijo Nemci, da je Pierre Laval edini francoski zastopnik, ki lahko pripomore, da pride do tesnejšega sodelovanja med Nemčijo in Francijo. Toda Laval je bil pred kratkim vržen iz vlade. Če iz te ugotovitve se vidi, da se v Berlinu zelo zanimajo za politično usodo Pierra Laval in da bo morebitna rehabilitacija Laval vsekakor pripomogla k razčiščenju odnosov med Nemčijo in Francijo.

New York, 4. februarja. m. Posebni poročevalci »Chicago Tribune« iz Vichyja je napisal daljši članek, v katerem obširno poroča o položaju, ki danes vlada v Franciji v zvezi z odhodom admirala Darlana v Pariz. Med drugim piše:

Enodušno upajo, da bodo pariški razgovori potekali po določilih o premirju in da bodo temeljili v glavnem na duhu teh določil, tako da bo Francija, ne da bi se prelomil zunanji okvir premirja, vendar lahko dala nekatere olajšave vojaškim prizadevanjem Nemčije in Italije. Dozdaj je še nemogoče videti vnaprej, ali bo admiral Darian, oziroma vlada v Vichyju sprejela v celoti načrte, ki jih je Laval skoval po svojih zvezah z nemškimi zastopniki v Parizu. Sodelovanje med Nemčijo in Francijo je vsekakor napredovalo, ko je odšel v Pariz maršal Darlan. V nemških krogih upajo, da bodo s pomočjo Laval s svobodno Francijo toliko uklonili, da bo ugodila nemškim zahtevam po oporiščih.

Turška vojska varuje tudi neodvisnost Bolgarije

Zanimiva izjava turškega lista o prijateljskih namelih Turčije do Bolgarov

Carigrad, 4. februarja. m. (UP.) Današnji uvodnik »Vatama« je posvečen turško-bolgarskim odnosom. Pisec v njem med drugim pravi, da ni stvarnega razloga za to, da se odnosi med Bolgarijo in Turčijo ne bi razvijali v prijateljskem duhu, potem pa nadaljuje:

»Znatne naše čete stražijo Trakijo, toda to še ne pomeni, da bi mi mislili na kakršen koli nastop proti Bolgariji. Nimamo nobenih vojnih

namenov izven meja. Naše zgodovinske težnje veljajo izključno le v varovanju naše svobode in neodvisnosti. Bolgarija, ki izvaja miroljubno politiko ter stremi po ohranitvi svoje neodvisnosti, ne sme smatrati Turčije kot državo, ki ji grozi, temveč naj jo smatra kot silo, ki varuje tudi neodvisnost Bolgarije prav tako, kakor varuje turško neodvisnost.

Južna Italija - vojno področje

Rim, 4. febr. o. United Press: Predsednik vlade Mussolini, je izdal odlok, s katerim se vsa južna Italija razglasi za vojno področje. Po vsaj južni Italiji je zaradi tega razglašeno obsedno stanje.

Napovedi o usodi francoskega vojnega brodovja

Vichy, 4. februarja. o. (UP.) Z ozirom na pogajanja med admiralom Darlanom in zagovornikom nemških teženj Lavalom v Parizu, je lyonski radio včeraj oddal uradno ugotovitev, da francosko vojno brodovje ne bo nikoli prišlo pod tujo oblast, naj se zgodi v Franciji kar koli. Tudi admiral Darian je izjavil, da bo francosko brodovje zdaj in v bodoče pod popolno in neodvisno francosko oblastjo in ne bo pod nobenim pogojem prišlo pod nadzorstvo kake tuje države.

101. dan vojne med Italijo in Grčijo: Zavzetje gorskih grebenov pri Tepelenju

Nekje v Italiji, 4. febr. Stefani: 241. uradno poročilo italijanske vojske pravi:

Grško bojišče: Udeleževanje patrol in topniška akcija na obeh straneh. Naša letala so bombardirala zbirališča sovražnikovih čet.

Atene, 4. febr. o. UPx: Grške čete so zdaj zasedle vse višine in grebene, ki obkrožujejo Tepelino od vzhoda, tako da je mesto dvo dveh tretjin obkoljeno. Italijanski oddelki napadajo samo v manjših skupinah. Na splošno pa italijanski odpor po dosedanjih neuspešnih protinapadih vidno poma.

Atene, 4. febr. m. Z bojišča poročajo, da so grške čete pomaknile svojo bojno črto do najsevernejših obronkov gorovja Trebesina. Odpor nekaterih italijanskih zajetih oddelkov je šel in je vse to pod-

ročje že očiščeno. Ujetih je bilo večje število italijanskih vojakov.

Zastopnik ministrstva za propagando je v zvezi z včerajšnjim italijanskim poročilom odločno zanikal, da bi bili Grki v bojih v neki dolini imeli 300 mrtvih. Prav tako je zastopnik ministra za tisk dejal, da od začelka vojne Italijani niso nazaj zavzeli niti ene važne točke, ki so jo Grki osvojili.

Atene, 4. febr. Atenska agencija: Uradno poročilo št. 100 grške vojske z dne 3. februarja pravi: Čez dan posamično krajevno delovanje patrol in topniški dvoboj. Uradno poročilo ministrstva za notranjo varnost pravi, da so sovražna letala metala bombe na neko točko v zahodnem Peloponezu, vendar pa niso povzročila niti žrtve, niti večje škode.

Letalska vojna med Nemčijo in Anglijo spet oživlja

Berlin, 4. febr. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Posamezna bojna letala so izvedla včeraj uspešna napade na letališča, tovarne, druge naprave, skladišča in železniške naprave v

jugovzhodni Angliji. Nemška letala so uničila sovražnikova bojna letala, ki so bila uvrščena na nekem letališču. Na istem letališču je bil zadet tudi en hangar. Južno od Southenda je bil izveden napad na nek trgovsko ladj, na kateri je izbruhnil požar. Na neko drugo trgovsko ladj jugovzhodno od Harvicha je bilo vrženih več bomb.

Sovražnik je včeraj izgubil tri letala. London, 4. febr. o. Svoči so nemška letala poskušala prileteti nad London, kar pa se jim ni posrečilo, ker so naletela na hud protiletalski ogenj. Vrgla so nekoliko bomb, ki pa niso povzročile znatnejše škode. V vzhodni Angliji so nemška letala bombardirala neko mesto. Zmetala so več zažgalnih in eksplozivnih bomb. Napad ni bil močan, kljub temu, da je povzročil več požarov, katere so do jutranjih ur pogasili. Tudi smrtnih žrtve ni bilo mnogo.

Včeraj pred jutranjo zoro so manjši oddelki britanskih bombnikov na svojih ofenzivnih patrolah bombardirali objekte v severozahodnem delu zasedene Francije. Vsa letala so se vrnila z operacij domov.

Če bodo Italijani dovolj hrabri, bodo lahko na področju med Agordatom in Masauo nudili Angležem hud odpor. Zaradi tega je prežgoda misliti, da je zaradi padca Agordata v nevarnosti tudi glavno italijansko pristanišče v Eritreji, Masaua, pravijo angleški vojaški krogi, kakor poroča agencija Reuter.

Vesti 4. februarja

Predsednik republike Kube, polkovnik Batista, je dal včeraj nenadno prijeti vse voditelje kubanske vojske in mornarice, ker so pripravljali vstajo, ki naj bi prevrgla sedanji red. Prva poročila pravijo, da so uporniki bili v zvezi z izvenameriškimi silami. Predsednik je za štiriinajst dni prekladal tudi vse ustavne pravice in svoboščine.

Na včerajšnji seji romunske vlade so sklenili vreči iz službe vse uradnike, ki se ne strinjajo z »novim duhom«. Zaprti bodo vsi duhovniki, ki so sodelovali pri vstaji Železne garde, romunskemu poslaniku v Londonu, ki je obsedel zadnje pokolje, pa so vzeli romunsko državljanstvo.

Zadnji napad nemških bombnikov na angleške prevozne ladje ob afriški obali, je povzročil veliko smrtnih žrtve med italijanskimi vojnimi ujetniki, katere so te ladje prevažale, pravi angleško uradno poročilo.

Voditelj romunskih legionarjev in voditelj zadnje vstaje, Horia Sima, je ušel iz Romunije, poročajo ameriške agencije iz Bukarešte. Po istih virih so romunske oblasti dale zaradi vstaje do zdaj postreliti nekaj čez 12.000 ljudi.

Tri milijone slik maršala Petaina so v enem dnevu prodali v zasedenem Parizu, kar pravi, da je maršal Petain navzlic obrekovanju tiska v zasedenem ozemlju, nesporni vladar vseh Francozov, ki vidijo v njem edino rešitev, sodi »New York Sun«.

Italijansko vrhovno poveljstvo v Albaniji je razpisalo posebne nagrade za častnike in vojake, ki izvajajo protinapade na grške postojanke, poroča United Press.

Italijansko ljudstvo naj bo pri presojanju vojaškega položaja stvarno in naj se ne vdaja nobenim utvaram. Zaradi tega v zvezi s poročili o bližnji ofenzivi proti Angliji ni treba pričakovati nobenih čudežev. V Angliji je močna vojska, ki jo je treba premagati, ne samo priti do nje, pravi včerajšnji uvodnik rimskega lista »Oggio«.

V Beogradu je včeraj nenadno umrl zaradi pljučnice bolgarski poslanik na našem dvoru dr. Stojilov. Knez namestnik Pavle, predsednik vlade, naš zunanji minister in drugi odličniki so bolgarskemu kralju izrazili zaradi nenadne postankove smrti sožalje ter poslati vence na pokopniško krsto.

Novi angleški poslanik v Združenih državah, lord Halifax, bo 20. februarja imel prvi javni govor v Združenih državah, poroča agencija Reuter.

V Rimu in po cerkvah vse Italije so v nedeljo bile molitve za ohranitev in rešitev Italije ter njenih bojevnikov na raznih bojiščih. Molitev so se povsod udeležile velike množice ljudi z najvišjimi zastopniki oblasti na čelu.

Vsa poročila o tem, da bi v raznih italijanskih pristaniščih potekale velike in nagle priprave za prevoz italijanske vojske iz Afrike, so smešna in popolnoma neresnična, pravi uradno zamenjanje agencije Stefani. Ta poročila so prišla iz ameriškega vira in so trdila, da mislijo Italijani prepejati vso svojo vojsko iz Libije, preden bi Angleži zasedli glavni libijski pristanišče Fenghaz.

Novi nemški poslanik v Romuniji von Killinger je včeraj romunskemu kralju izročil poverilnice ter zagotovil, da bo storil vse za okrepitev prijateljskih vezi med Nemčijo in Romunijo ter za ustanovitev »nacionalne legionarske države«. Romunski kralj se mu je za ta zagotovila zahvalil, poroča agencija Rador.

Navzile sklenitvi premirja med Siamom in Indokinjo je včeraj spet prišlo do novih spopadov med siamsko in francosko vojsko, poroča agencija Reuter.

Pokojni narodni junak Metaxas bo Grke kot duhovni simbol še odločneje vodil k zmagi, kakor jih je kot živi voditelj. Njegov zgled bo šel od rodu do rodu v neskončno bodočnost, je govoril propagandni minister Papagatis včeraj članom grških mladinskih organizacij.

Eden najuglednejših sovjetskih državljanov, popularni vojaški šef, organizator sovjetske vojske... Povsod bodo zborovanja, na katerih bodo govorili o življenju in delovanju Klimenta Vorosilova. Prirejane bodo razstave z zgodovinskimi dokumenti in umetniške razstave... Tako in podobno piše o današnji 60letnici sovjetskega vojščaka, maršala Vorosilova (ki je bil zaradi polomov na Finsem odstavljen kot vrhovni poveljnik rdeče vojske) sovjetski tisk? Ne! O možu, ki je neštokrat govoril, da je glavna naloga rdeče vojske svetovna revolucija, piše take hvalnice nacionalni jugoslovanski popoldnevnik »Slovenski narod«.

Če bomo napenjali svoje sile, bomo vojno dobili, je odgovoril preprost delavec v neki angleški letalski tovarni ameriškemu odposlancu Willkie, ko si je ta ogledoval prostora. — Willkie je potem dejal svojemu spremstvu: »Tako odločen duh sem našel povsod po Angliji,« poroča agencija Reuter.

Ves ameriški tisk hvali holandsko vlado, ker je njen zastopnik odločno odklonil japonsko povabilo, naj bi holandska Indija sodelovala pri urejanju novega, japonskega reda, na Daljnem Vzhodu. Ameriški tisk pravi, da je ta odgovor spet nov dokaz junaštva male Holandije, ki se ni ustrašila doslej še nobenih groženj.

20 angleških bombnikov vrste Clouester je napadlo pri Premetlju v Albaniji dve italijanski letali. Letali sta pa sestrili vsako po en nasprotni bombnik in se potem srečno umaknili preganjanju ter zadeti priletelet domov. Na domačem letališču se je eno zadeto letalo vnelo, a se je posadka srečno rešila, poroča agencija Stefani.

Zasedanje banskega sveta

Banski svet dravske banovine bo imel dne 17. februarja 1941 ob 10 dopoldne v Ljubljani zasedanje. Predmet zasedanja bo:

1. Obravnavanje banovinskega proračuna za leto 1941 s pripadajočimi pravilniki v smislu člena 11 pravilnika o organizaciji in delu banskih svetov.
2. Sklepanje o osnutku glede sprememb uredbe o občinskih uslužbencih

Sovjeti Turčiji na Balkanu ne bodo pomagali

Nov, važen preklic sovjetske uradne agencije Tass

Moskva, 4. februarja. DNB: Inozemski tisk, zlasti pa angleški, širi novice, ki zatrjujejo, da je bil med Sovjetsko zvezo in Turčijo dosežen tajni sporazum, ki Sovjetsko zvezo obvezuje, da Turčiji pošilja orožje, ki naj bi omogočilo odpor na Balkanu proti morebitnemu delovanju Nemčije. Po teh novicah bi naj bilo neko turško zastopstvo že odpotovalo v Moskvu, da bi tam nakupilo orožje.

Agencija Tass je pooblaščen izjaviti, da med Sovjetsko zvezo in Turčijo ni bil sklenjen noben tajni sporazum take vrste in da se o takem sporazumu niti ni govorilo. V Moskvi tudi ni nobene turške komisije za nakup orožja in so vse novice tujega tiska popolnoma izmišljene.

Rooseveltov zaupnik pri turških državnikih

Ankara, 4. februarja. Reuter: Posebni odposlanec predsednika Roosevelta, polkovnik Donovan, se je včeraj razgovarjal s predsednikom turške vlade Saidamom, zunanjim ministrom Saradzogom in načelnikom generalnega štaba maršalom Cakmakom. Izvedelo se je, da bo polkovnik Donovan odpotoval v Palestino, kjer se bo sešel s predsednikom avstralske vlade Menziesom

Darujte za zimsko pomoč!

»Po siromakih, katerim iz krščanske ljubezni pomagamo, se bližamo Bogu, s čemu končnemu cilju... iz govora prevo. vladike knezoškofa ljubljanskega dr. Gregorija Rožmana.

Žalni koncert za dr. Korošcem: „Verdijev Requiem“

Ljubljana, 4. februarja.

V počaščenje spomina svojega častnega mešana dr. Korošca je mesto Ljubljana s sodelovanjem Zlate Gjungenac, Franje Golobove, Jožeta Gostiča, Julija Betetta, pevskega zbora ljubljanske Glasbene Matice in Filharmonije priredila sinoči žalni koncert, ki ga je vodil M. Polič.

Prireditve so obiskali ban dr. M. Natlačen, prevz. škof dr. G. Rožman, župan dr. J. Adlešič, divizionar general Stefanovič in mnogostevilni zastopniki kulturnih in gospodarskih ustanov. Nabito polna dvorana je dala lepemu karitativnemu namenu celotne prireditve poseben poudarek. Na odru je posebno pozornost vzbujal kip pokojnega dr. Korošca, mojstrsko delo mladega kiparja, Ljubljana Janeza Weissa.

Sto minut v zrelem glasbenem formatu in v morda najbolj veličastnem, gotovo pa najbolj preseljenem liturgičnem besedilu ni kar si bode.

Verdijev Requiem je slovesna črna maša koncertnega značaja, v kateri zavzema dominantno mesto beseda o poslednjih rečeh: dies irae, strašni dan plačila. Že silovito, grozljivo besedilo odkriva toliko sugestivne dramatike, da se ob njegovi meditaciji potapljaš v neslutne globine, kjer vsi človeški goni z razumom vred onemijo, ko stoji neobgledno človeštvo v vsej nagoti in bedi na skrivnostnem pragu onostranstva. V teh desetih stavkih naletiš na svojevrstno poudarjen problem klasične drame o zapletu in duhovno očistujočem razvoznju: to je drama človeštva, drama vesoljstva.

To je občutil tudi Verdi, ki je besedilo vli v svojo južnjaško formo, polno temne groze in sončne miline. V Requiemu je pokazal dozorel talent. Uporabil je toliko različnih izraznih sredstev, da si v zadregi, kaj bi bolj občudoval: mojstrsko fugarne odstavke, vdane, mehke recitative, a capella vložke, ponekod široko polifonsko zasnovano itd. Tehtal je besede, da spet ne veš, ali ti je vli več groze s svojim osamelim: mors, mors, ali te je bolj prešinil s svojim: hvalne darove ti prinašamo, o Gospod. — Ostanimo pri tej splošni oznaki, podrobnosti bi zahtevale kar celo razpravo. Besedo se o izvedbi.

Dirigent se je potrudil. Videti je bilo, da je prvo skrb polagal na pravo ritmiko, ki naj bi se čim tesneje prilagala religioznemu značaju celotne skladbe, čeprav so bili neki odstavki preveč raztegnjeni.

Dinamika pa je bila dosti bolj šepava. Tu bo menda spet krivda v tem, da je bilo premalo vaj za tak obsežen korpus. (Med oklepaje: močno sem obžaloval, da je glavni motiv v molu spočetka — to je bil najlepši pianissimo — pokvaril občinstvo, ki se ne more na koncertih navaditi na to, da je treba popolnoma utihniti, kakor hitro dirigent dvigne roko!)

Solisti: njihove vloge niso bile lahke, saj zahtevajo včasih naporno fraziranje, zadržano melodično linijo, za nameček pa še kako verdijevsko baročno flokulco.

Zlasti Zlati Gjungenac je šla naloga težje izpod rok, njen glas je tu pa tam kazal znake utrujenosti. V tej vlogi se ni mogla razgibati. Vse je običajno v neki hladni resignaciji, glas se tudi na podčrtanih dramatskih mestih ni hotel povzpeti do tiste briljantnosti, ki je njen poseben dar.

Nasprotno pa je bila Franja Golobova čisto v svojem elementu. V altovski part je Verdi vložil posebno mnogo meditativnega in preunljivega. Pevka glasovna barva pa se mu je imenovala podala. Zlasti skrbno je obdelala recitativna mesta. V razmišljujoči nižini je glas zametno zastrt, v višjih konfliktnih trenutkih skoraj metalno prodiren, a se kmalu spet razveže in omeča.

Najbolj razpoložen je bil Jože Gostič. Z lahkoto je šel preko težavnejših mest. Njegov glas je zlasti v višji legi poln neke posebne miline, tople-

ga, mirnega žara, ki je zlasti prevzel poslušalca v prošnji »Ingemisco« in v »Domine Jesu« (»hvalne darove ti prinašamo, o Gospod...«).

Julij Betetto ni mogel do polne veljave. Njegov izvojni, maskiran ton se mi je zdel še nekoliko bolj zakrit kot običajno. Pač pa je pazil skrbno na dramatične poudarke.

Zbor je najbrž imel premalo vaj. V fugarinem stavku je bil odličen, sinkopirana mesta dobra: dinamika, izgovorjava pa pomanjkljivi. V »a capella« odlomkih je trpela intonacija, da je bila potem, ko je orkester povzel, zaznavna razlika.

Orkester bi potreboval še več vaj kot zbor, saj mora stalno menjavati dinamične registre, ko spremlja zdi solista, zdi zbor, zdi celoto. Trobila intonirano niso bila čista, nastavki netočni.

To so drobnejše, ki jih pa tudi občutljivo uho preboli sprito veličastnosti, strahotnosti pa nebeške miline celotne muzikalne zgradbe.

Bil je lep večer.

Za preskrbo s hrano ljudi brez sredstev

Slovenske Konjice, 3. febr.

Lanska letina je bila za vse sloje zelo skopa. Zito je slabo obrodilo, povrh je še bilo plevelasto, segnilo je zaradi moče mnogo krompirja, sadje in vinogradi se niso izkazali, le koruza je dala svoje. Kmetje so pridelali malo, komaj ali celo še za sebe ne, razni najemniki in drugi pa so pojedli že skoraj vso zalogo, da za poletje, čas težkega dela, ne bo ostalo nič in bodo navezani v glavnem na druge.

Zaradi pomanjkanja hrane vlada že sedaj po mnogih domovih siromašnih ljudi naših krajev »tenkost« ter morajo marsikje dobro, zelo dobro gospodariti z moko, krompirjem, koruzo itd. Marsikje se jim je že vrnila beda in ljudje z veliko skrbjo premišlujejo, kako bi se je ognili prihodnje dni. Ker sedaj ni toliko zaslužka, ljudem pogosto ni mogoče kupiti tistega, kar jim je najpotrebnejše. Takšnih revnih družin pa je na tisoče in predstavljajo dober del naših malih ljudskih slojev, za katere se mora nekaj izdatnega odločno ukreniti, ker so pač v prvi vrsti potrebni zaščite.

V času, ko se dela na strogo organizirani preskrbi prebivalstva z živili po »Prevodu«, okrajnih in občinskih prehranjevalnih odborih, smo smatrali za dolžnost opomniti a te, pomanjkanju najbolj izpostavljene ljudi, ki največkrat nimajo svoje zem-

Nekoliko kramljanja: vsakega nekaj o tem in onem

Ljubljana, 4. februarja.

Majhna, skromna hišica. Pokrita je še z deščami. Pred hišo ni trotoarja. Okna so okencna, vrata so še dokaj dobra in imajo stekleno okno. Zunanj vid: Krčmca. To tudi kaže napis na deski: Peter Pezdur, krčmca. Hišna številka je že zaprašena in zamazana. Zid je popisan. Okorna pisava kaže, da je pisec neroden in nevešč pisarja. Njegov podpis bi prav lahko razvozljaj grafolog-zacetnik, pripomba pod podpis je vredna 75 din kazni. Previdno, skoraj s strahom stopaš v lokal. Komaj 5 m v kvadratu. Dve mizi, nekaj stolov. Od stene do stene je pult, na njem kozarci, vdelen vodovod in omariča, kjer je za steklenimi stenami enotni kruh in nekaj speha, čudne barve salama in sir. Tla so črna, zid je okrašen s tremi kolektori, reklamami za pivo in razne vrste žganja, s cenikom jedil in pijač in z napisi, od policije zapovedanimi. Stara ura v kotu enakomerno bije čas. Zraven ure je listina v okviru, ki je dala Petru Pezduru pravico, da sme imeti krčmo. Zajetna, dobro rejena madama te pozdravi in pogleda od strani, češ kaj iščeš v

tem lokalu in kaj motiš to svojevrstno življenje. »Dva deci, prosim.« V kotu pri mizi igrajo »šnops«. Štirje moške, neobriti, kosmatih rok, preprostih oblač, eden ima celo poročni prstan na roki, drugi ima amovzenico, igrajo. »Šnops« »Kontra« Za hip so vsi utihnili. Slišati je le padanje kart. »Ne bi smel vreči aša, pa kaj si čakal, da nisi nosil herca.« Vname se prepri. Dva igralca se zadovoljno emejeta, ker sta pisala šest točk, dva se jezita. Igre je konec. Na mizo pride liter vina. Plačajo oni, ki so dobili »bunko«. In začnejo zopet novo igrjo. Ob pultu stoje vse vrste ljudi. Tudi uradniki. Pijejo žganje, »zelene« in dakmatince. V drugem kotu se pripravla dva o sedanjih vojni. Vname se ostro razpravljanje. Kmalu preide pogovor na krušne karte. Vsi se živahno udeležijo te predvsem življenjsko važne razprave in vprašanja vsakdanjega kruha. »Se dva deci!« Postreba je hitra, gostje naglo prihajajo in naglo odhajajo. Petje je redko v lokalu, kvečjemu včasih ob dobrih razpoloženjih, in sicer zvečer tik pred policijsko. »Plačam.« »Dva deci in še dva deci, kajne?« »Stiri din, prosim.«

Padel sem v megleno vreme in šel dalje. Razmišljam o teh majhnih ljudeh, ki so z malim zadovoljstvom. Po svoje so srečni. Iz dneva v dan žive brez vsakršnega cilja, brez vsakršnega hrepenenja. Da imajo le za jesti, da imajo sem pa tja kak kozareček žganja ali dakmatince za »prijoljšek«, pa so po svoje srečni. Življenje jim ni nikakva uganika, in tako, kakor je, je prav. Sanjarjenja sploh ne poznajo. Gola resničnost, vsakdanja borba za kruh jih je napravila trde in hladne do modrovanja o življenju. — »Lojzka, še zelene« kar deci daj, in problem je rešen. Življenje gre zopet po svojem tiru dalje. Iztililo ne bo. Včasih je treba res malo človeku, da je srečen.

Gostilna ima značaj razpravne dvorane

Zimeko mračno popoldne že je šlo v mrak, me je pregnalo v zakajeno, z medlo svetlobo in šumom prenaseljeno gostilno. Mize so pogrnjene s prti, na mizah je vaza s suhim rožami, solnik, pepelnik in jedilni list. Tako gosta sprejmejo v gostilnah. Stoli so lepo razvrščeni okoli mize in prijetna toplota veje od peči. V takih lokalih imajo tudi ventilacijo na električni pogon. Gostje resno sede in zdi se, kot da razmišljajo. Pred seboj imajo ponavadi dva deci cvika ali stajerca, na mizi je tudi kosarica s kruhom (vsaj tako je bilo do sedaj) in premlevajo dnevne dogodke. Ko so že precej razmišljali o vojni, preidejo k kramljanju o raznih drugih vprašanjih. Nekoliko ubujajo spomine, nato se vzbujajo tek, v roke vzamejo jedilni list in izbirajo. Po jedi modroujejo. To modrovanje pa kmalu preide v raznovrstna razpravljanja. Kakor je pač številka v mesecu, tako si tudi gosti da postreči. Če si stalen gost, piješ in ješ lahko na up. V tem primeru je gost zelo priazen do natakarice, kakor da bi se čutil dolžnega, da ji izkaže nekaj več pozornosti. Včasih jo tako lepo nagovori, jo vpraša kaj lepega in se nekoliko pošali z njo. Polagoma prihajajo novi gosti. Ustvarjajo se omizja, besede postajajo glasnejše, smeh prihaja bolj do izraza. Natakarica pa hodi od mize do mize in nosi stekleničice po dva deci. Čas večerje je in nekateri odhajajo, nekateri prihajajo. »Moram domov, ker imam še precej dela,« se izgovarja eden, »žena me čaka in otroci,« se izgovarja drugi. Vsa najde svoje opravilo in ko je devela ura, izginejo etalni gostje. Nekateri se ostanejo, ker je prijetno toplo in je najbrž samec, zopet drugi se zaklepetajo in se jim nikamor ne mudi. Kar nekako zadovoljstvo zavladava v gostilniški sobi. Po deveti uri prihajajo gostje skočijo, kakor pravijo, še na uspalni požirek.

Časopisov ne berejo dosti po gostilni. Natakarica včasih iz dolgega časa prebira oglase, gostilničar pogleda toliko v časopis, da je nekoliko obvečen o dnevnih dogodkih, s katerimi potem zabava ali dolgočasi goste. Gostilniške ure skorajda ni treba javljati. Take solidne gostilne imajo solidne goste, ti pa že vedo, koliko je ura in kdaj je treba iti domov. Če se pa včasih dogodi, da se družba zbere in podaljša svoj običajni večerni sestanek, takrat tudi gostilničar in napovedovalec policijske ure zamažita na eno oko.

Nekoliko težko bo sedaj, ko bodo krušne karte omejevale potrošnjo kruha. Gostje pa tudi niso navajeni na razna luksuzna peciva. Sploh pa je opaziti, da so gostje nekam računarski, kajti pri vsakem naročilu računajo in najbrž v mislih ugotavljajo, če niso ta večer pretorčili svojega proračuna. Najbrž vsi ljudje že tako preračunavajo danes, v teh časih. Saj je res težko, ko je nastopil tak velik skok v cenah, medtem ko so prejemki ostali isti. Če je uradnik prej spil štiri deci, jih danes samo dva. Večerjajo bolj malo v gostilni.

Da, da, časi so se spremenili, spremenil pa se je tudi način življenja, spremenil pa se je najbolj odločujoči činitelj, to so naši prejemki. Pa pustimo to in poslovimo se, že bo kmalu policijska ura in natakarica pospravljaj že prte z mize, kar je znamenje, na lep način izraženo: »Dragi gostje, zaspala sem in trudna in zaradi teh nekaj deci se res ne eplača sedeti tukaj.«

»Gospod polkovnik Datmar, ali lahko vidim sedaj vašo hčerko?« je vprašal dr. Hadon.

Ze je hotel zapustiti prostor s svojim gostom, ko se odpro vrata in vstopi Marle Datmar.

»Kaj je to?« je vprašal polkovnik.

»Mislim sem, da si v postelji?«

»Bolje mi je, če sem pokonci,« je mirno odgovorila. »Tudi lažje sem tako dočakala g. doktorja Hadona.« (Ko je to govorila, ga je gledala s porogljivim nasmerhom.)

»Seveda nisem ravno nevarno bolna, kar vam je gotovo že moj oče objasnil.«

Nelagodni in posehljivi izraz se je prav ta čas pojavil na polkovnikovem obrazu. Hadon je opazil, da razmerje med očetom in hčerko ni bilo ravno posebno dobro.

»Dobro, sedaj je gospod tu,« je zagorjnal polkovnik.

»Jaz vas zapuščam, da lahko v miru razpravljata o živčnih napadih.«

Posehljivo se je zamejal ter zaprl vrata za seboj precej trdo.

Dr. Hadon je pogledal mlado deklico in se namrdnil v znak gaje.

»Si niste mogli izmisliti nekaj boljšega kot živčni napad? Zdi se mi, da to ni dober izgovor!«

Miss Datmar se mu namemne. Bila je zelo bleda. Pod očmi je imela velike kolobarje, od katerih je dobil izraz njenega obraza večjo ljubkost.

»Skušajmo se je primerilo, da je to resnica. Lahko bi prej prišli. Če bi le vedeli...«

(Dalje sledi)

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 4. februarja.

Od sobote na nedeljo je zapadlo za četrta metra snega. Otroci in smučarji so ga bili veseli, saj se bodo lahko spet smučali in sankali. Kako je bilo v nedeljo popoldne živahno tam na tivolskem travniku! Cele kolone smučarjev pa so se odpeljale proti Gorenjski in Dolenjski, saj sneg je bil dober, celo odlični, dokler ni nastopil okrog nedeljskega poldneva jug. Sneg se je ojužil in idealne smuke je bilo konec. Tudi včeraj se je sneg ponujal ves dan. Od časa do časa so padale tudi snežinke, toda do trajnega snega ni prišlo. Proti večeru včerajšnjega dne so snežinke postajale vse bolj goste in začelo je spet snežiti. Sprva je bil sneg bolj moker, kasneje pa vse bolj suh. Kar pošteno je medlo okrog pol devete ure. Ko smo se danes zjutraj prebudili, so bile ceste in ulični prehodi spet zasneženi. Najmanj 15 cm novega snega je zapadlo. Mestni delavci so bili spet rano na nogah in čistili prehode, in glavne poti, tramvaj so spet orali progo. Okrog sedmih je začelo spet snežiti, toda sneg je bil moker, pomešan z dežnimi kapljami. Zaradi južnega

Naročajte Slovenski dom!

vremena ni pričakovati veliko snega. Če bo takšno vreme trajalo se bo že zapadli sneg začel tajati, spet bo dovolj zlobude in plundre po cestah, da te bo kar strah, kdaj boš moral po opravkih na ceto.

Hrib v Selenburgovi ulici

Včeraj je bila Selenburgova ulica zaprta za vozni promet. Pri tramvajemski izogibaščici pri trafiki Sever se je na cesti naredil kar cel »hrib«. Lesene kocke, ki so zalite z asfaltno, so zaradi mraza visoko izstopile. Če bi »hribček« pustili, bi gotovo prišlo do kakšne nesreče. Ulico so takoj zaprli in delavci so takoj začeli z delom. Začeli so razkopavati tlak, odstraniti je bilo treba nepaj lesenih kock. »Hribček« se je vedno bolj nižal, končno pa ga je zmanjkalo. Lesene kocke niso ponovno zalili z asfaltno, ampak so prostor med kockami »zalili« kar z drobnim peskom. Ko bodo nevarnosti »hribčkov« minile, bodo spet tlak uredili tako, kakor je treba. Popoldne je bila ulica spet odprta za vozni promet.

Nesreče

Mizarski vajenec Slavko Trampuš iz Medvod je s smučni pohitel na smučanje pod Sv. Katarino. Pa je padel in dobil hude notranje poškodbe. — Tudi na Rožniku je bilo v nedeljo popoldne zelo živo. Smučarjev je bilo kar črno. Med njimi je bil tudi 21 letni Ludvik Praznik. Padel je in si zlomil levo nogo. — V bolnišnico so morali prepeljati tudi 3 letno hčerko postrežnice Zdenko Krevs, ki je padla pred domačo hišo v Bohoričevi ulici in si zlomila levo roko. — Devetletna posestnikova hčerka Ivanka Kermavnerjeva iz Vnanjih gor je včeraj zaspala na domači peči. Med spanjem pa je padla s peči in si zlomila desno roko. — V Smartnem pod Smarno goro je padla na poledenlem dvorišču posestnica Terezija Seršen in si zlomila desno nogo. — Nogo pa si je zvil na Galjevi vici št. 132 Lampič Valentin. — V veži na Cankarjevem nabrežju pa je padel brezposelni delavec Bitezki Anton. Pri padcu si je zlomil desno nogo. — Pozno ponoči se je vračal proti domu avtoizvozeč Tome Jože. Pri železniškem prehodu na Erjavčevi cesti mu je na tračnicah spodrsnilo in je padel, pri čemer si je zlomil nogo. — Vse ponesrečence so ljubljanski reševalci prepeljali v bolnišnico.

Naši ribiči rešujejo italijanske mornarje

Mrtve ali do smrti izmučene pobirajo po Jadranu in jih prevažajo na pokopališča ali v bolnišnice

Split, 4. febr. m. Včeraj popoldne so naši ribiči iz Vele Luke na Korčuli opazili na morju nenavaden čoln. Ko so se mu približali, so našli v njem dva popolnoma onemogla italijanska mornarja. Za rob čolna pa sta se oprijema še druga dva. Videti je bilo, da sta že čisto izčrpana, kajti nista imela niti toliko moči več, da bi se dvignila v čoln, njuna onemogla tovariša pa jima tudi ništa mogla več pomagati. V čolnu je ležal še en italijanski mornar, ki pa je bil težko ranjen. Vseh pet so naši ribiči vzeli na ladjo in jih prepeljali v Velo Luko na Korčuli, odtod pa so štiri potem prepeljali z ladjo v Split, kjer so jih spravili v tamkajšnjo bolnišnico. Italijanski mornar, ki je v čolnu ležal hudo ranjen, je že v Veli Luki umrl. Od ostalih štirih sta bila dva iz Benek, eden iz Rima in eden iz Napoli. Zdi se vsi štirje v splitški bolnišnici. Gotovo se izjajo zahvaliti le našim ribičem, da so ostali pri življenju.

Split, 4. febr. m. Po nesreči, ki je zadela itali-

janski remorker »Ursus« na Jadranu med Visom, Korčulo in Lastovom, osem milj izven naših teritorialnih voda, je morje vrglo v soboto pri Milnu na kopno trupla šestih italijanskih vojakov. Trupla so prepeljali na otok Hvar, kjer so našli še dva utopljena italijanska vojaka, ki sta pripadala posadki »Ursusa«. Vse so včeraj popoldne pokopali na hvarskem pokopališču. Od ponesrečencev z omenjene italijanske ladje je v splitški bolnišnici mornar Giuseppe Parodi.

Iz Maslinice na otoku Solti pa poročajo, da so ribiči včeraj popoldne opazili na odprtem morju tuj čoln, dolg 7 m. Takoj so se mu približali. Našli so v njem trupl dveh mornarjev, ki sta bili preluknjani s krogli iz streljane, tudi na čolnu so se poznali udarci krogel. Kateri ladji sta ubita mornarja pripadala, do sedaj se ni ugotovljeno, domnevajo pa, da sta bila to člana posadke z italijanske ladje »Valeria Nicol« iz Benek, Trupla so ribiči prepeljali na Solto, kjer ju bodo danes popoldne pokopali.

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

»To predčitate, g. doktor,« je rekla mies Bugh z veselim glasom, »potem pa vam bom tudi jaz nekaj povedala.«

Hadon je komaj prikril smeh, ki mu je zaigral na obrazu, in je prišel brati. »Policijsko izvestje, ki nam je bilo dostavljeno danes ponoči, popisuje okolnosti ubega iz jamejnega Dartmoora. Ob 5 popoldne se je skupina robijašev vračala v zapore v spremstvu oboroženih paznikov. Hipoma je nastala velika nevihta, to je eden od njih izkoristil in pobegnil. Čeprav so za njim streljali čuvaji, je izginil, po vsej verjetnosti nepokrovan. Do sedaj se mu še ni moglo priti na sled. Kam je pobegnil. Tu je njegovo ime in osebni opis: Richard Cashdon, star okrog 31 let, visokega stasa, močno razvit, temnorjavih las, rjavih oči, ima pego na levi strani vratu. Nosi pretan na mezinco leve roke. (Prstan je bil pretesen, da bi se mogel sneti z roke, ko je stopil v zapor.) Jetnik govori pravilno angleščino, je izobražen človek. Meščanstvo opozarjamo, ker je nevaren človek.«

»Naši bralci se gotovo spominjajo Cashdona, ki je rojen v Plathu, okraj Dorset, in je bil obsojen približno pred 12 meseci zaradi nameravanega umora ter za napad na policijske organe, ki so imeli

dolžnost, da ga primejo. Med sodbo je vedno trdil, da je nedolžen. Pretel je, da se bo masčeval nad vsemi, ki so, kot je rekel: krivo pričali proti njemu. — Policijski sumi, da je imel pomočnika in nadaljuje z zasledovanjem.

»Sedaj vam bom nekaj več povedala,« je pripomnila mies Bugh. »Preteklo noč, v odsotnosti vse eluzičadi (razen starega sluga, kateri je gluhi), je bil g. Richard...«

Trenutek je obmolnila, da bi dosegla večji dramatični učinek.

»Umorjen,« je vzdihnil doktor Hadon. »Povsem točno! Primerilo se je, da sem bil na kraju zločina. Res, ne ravno v trenutku, ko je bil izvršen umor.«

Zelo razočarana je mies Bugh vseeno našla priliko, da je dala nove podatke.

»Grozna stvar, g. doktor, in če le pomislim, da ste vi vse to videli. Kakšen pa je bil ubogi gospod?«

»Bil je... mrtve,« je odgovoril doktor. »No ja, to je gotovo. Ali hotela sem vprašati, na kakšen način je bil umorjen?«

»Okroglo oči mies Bugh so blešale od radovednosti.

»G. Richard je bil zadavljen z vrvice,« je na kratko odgovoril Hadon. »Mi hočete dati še malo pomarančne marmelade?«

Mies Bugh se je še dalje brezskrbno

in veselo sukala okrog omare.

»Nočem ravno trdit, vendar je bržkone to zopet napravil oni strašni mladi Cashdon. Spominjam se ga, ko je bil še otrok. Bil je tako surov deček...«

»Ali ni zavalnil telefon, miss Bugh?« je hladno vprašal dr. Hadon.

Malomarno je zamahnila z roko in odšla iz sobe. Vrnila se je malo kasneje.

»Telefoniral je polkovnik Datmar, g. doktor. Obrnil se je po pomoč za hčerko.«

»Ali je nevarno bolna?« je vprašal Nadon z mirnim glasom.

»Gospod doktor, tega mi ni rekel. Ali rada bi vas videla!«

»E!«

»Gospod doktor, ali naj odgovorim, da boste takoj prišli?«

»Recite, miss Bugh, da moram opraviti najprvo svojo ordinacijo. Po ordinaciji moram obiskati nekaj bolnikov, med njimi tudi pekovo ženo. Ako ni mies Datmar težko bolna, bi jo lahko pregledal malo pred poldnem ali po kosilu.«

Zasmejal se je, ko je gospodinja odšla sporočiti naročilo.

Torej mies Marle Datmar je hotela, da bi ji dal podatke o umoru starega Richarda... sama pa je bila zelo redkobesedna pri podatkih. Dobro, mies Marle Datmar bo lahko malo počakala, to ji ne bo škodilo...

Dr. Hadon je v ordinacijski sobi pregledal vse bolnike s hladnokrvnostjo in natančno. Potem pa je šel k bolniku izven mesta, v revni, mali hišici. Tudi ta obisk je skrbno opravil, kot bi bil najbogatejši pacient. Ni bilo mogoče, da bi prišel k polkovniku pred drugo uro. Čim je po-

zvonil, so ga odvedli v biblioteko, zastrto s stari in dišavnimi preprogami. Polkovnik ga je sprejel zelo ljubezno. Bil je euh človek visoke postave, rumene polte, ki je razodevala kronično žolčno vnetje.

»O, doktor Hadon! Oprostite, da sem vas vznemiril zaradi malenkosti. Moja hčerka sploh ni bolna, to ji stalno govorim. Živeli! Nič drugega, samo živci.«

Tako točno spoznanje bolezni je izzvalo smeh pri doktorju.

»Vsako živčno razdraženje se lahko ozdravi, samo vzrok se mu mora odstraniti.«

»Vzrok! Eh! Ni vzrokov! Današnje mlade ženske niso tako odporne kot njihove matere.«

»Morda je vplival na živce vaše hčerke uboj g. Richarda?« je pripomnil doktor Hadon.

Polkovnikov prodirljivi pogled se je za trenutek zadržal na njem.

»Vraga, le zakaj bi na mojo hčerko bolj vplival umor kot na kogar koli? Zakaj?«

»Prosim, g. polkovnik Datmar! Jaz sem samo opozoril, da bi tak umor najbližjega soseda mogel izzvati živčni pretres.«

Na vprašujoči pogled svojega sogovornika je odvrnil s skrbno premišljenim pogledom.

Polkovnik se je namrdil.

»To ni pametna predpostavka, gospod doktor. Razumite, družina Richarda ni bila v prijateljskem odnosu z našo. Ta strašni umor nas prav toliko zanima, kot vsako drugo hudodelstvo. Če je pretresen živčni sistem moje hčerke zaradi tega umora, se mora sramovati.«

»Gospod polkovnik Datmar, ali lahko vidim sedaj vašo hčerko?« je vprašal dr. Hadon.

Ze je hotel zapustiti prostor s svojim gostom, ko se odpro vrata in vstopi Marle Datmar.

»Kaj je to?« je vprašal polkovnik.

»Mislim sem, da si v postelji?«

»Bolje mi je, če sem pokonci,« je mirno odgovorila. »Tudi lažje sem tako dočakala g. doktorja Hadona.« (Ko je to govorila, ga je gledala s porogljivim nasmerhom.)

»Seveda nisem ravno nevarno bolna, kar vam je gotovo že moj oče objasnil.«

Nelagodni in posehljivi izraz se je prav ta čas pojavil na polkovnikovem obrazu. Hadon je opazil, da razmerje med očetom in hčerko ni bilo ravno posebno dobro.

»Dobro, sedaj je gospod tu,« je zagorjnal polkovnik.

»Jaz vas zapuščam, da lahko v miru razpravljata o živčnih napadih.«

Posehljivo se je zamejal ter zaprl vrata za seboj precej trdo.

Dr. Hadon je pogledal mlado deklico in se namrdnil v znak gaje.

»Si niste mogli izmisliti nekaj boljšega kot živčni napad? Zdi se mi, da to ni dober izgovor!«

Mies Datmar se mu namemne. Bila je zelo bleda. Pod očmi je imela velike kolobarje, od katerih je dobil izraz njenega obraza večjo ljubkost.

Od tu in tam

Blizu Budve je pred nekaj dnevi neznanja podmornica poskušala torpedirati italijansko motorno tovorno ladjo »Asteria«. Na ladji so bili tovorni avtomobili. V soboto je ladja izplula iz pristanišča Molunat pri Dubrovniku in plula ob sami naši obali. Ko se je blizu Petrovcu pri Budvi, se je pojavila v bližini neke podmornice neznane narodnosti. Tedaj je bila italijanska ladja oddaljena od obale le okrog 60 metrov. Čim je izplula, je podmornica izstrelila torpeda, ki pa je švignil pod ladjo. Drugi torpeda pa je emuknil mimo ključa ladje. Da bi se izognil nadaljnjim torpedom, je kapitan ladje s polno paro pogнал ladjo proti obali in naseljen na čeri. Naše pristaniške oblasti so ukazale, da mora ladja v najkrajšem času zapustiti naše teritorialne vode. Kaj, da ladja ni bila težje poškodovana, ker je lahko nadaljevala plovbo in se sedaj nahaja v Baru, kjer jo natančneje pregledujejo.

Zemlja se je odtrgala na širi delavce v rudniku Bela Zemlja blizu Lazarevca v Srbiji. Nesrečniki so ostali zasuti vso noč in so jih šele drugo jutro mrtve potegnili iz ruševin. Rudnik je last nekega Simonića iz Kruševca, izrablja pa ga neka rudarska družba iz Celja. Posebna uradna komisija bo ugotovila, po čigavi krivdi je do nesreče prišlo. Med ponesrečenci je tudi nadzornik Jože Sparhakel.

Turistična konferenca v Dubrovniku, katere so se udeležili zastopniki tujkoprometnih organizacij iz Zagreba, Splita, Sibenika in Dubrovnika ter zastopniki gostilničarjev, je razpravljala o ukrepih za prekrbo gostinskih obratov v letoviških krajih Dalmacije in Hrvatskega Primorja z življenjem v času glavne sezone. Obenem so govorili tudi o preosnovi »Putnika«.

Belgrajska policija odločno pobija brezvestno veržništvo in draginjo v raznih gostinskih lokalih, posebno pa v velikih hotelih, kjer se dostikrat cene pojavljajo v takšni višini, da se o pravi meri ne da več govoriti. Poročali smo že, da je policija kaznovala 25 restavracij vsakega na 30 dni zapora in 5000 din denarne kazni radi podraževanja živila, verženja ali pa zato, ker niso imeli cenikov izboženih na določenih krajih. Mnogo pa je bilo kaznovanih tudi zato, ker niso držali v kuhinjah in podobnih prostorih zadostne enaže. Se dni pa je bilo sporočeno, da so bili kaznovani še trije, in sicer lastniki treh največjih belgrajskih hotelov in restavracij z enako kaznijo, kakor njihovi stanovski tovariši. Uprava mesta pravi, da bo naredila podobne preiskave tudi v trgovinah z živili in podobnih podjetjih, da bo po eni strani zavrta navijanje cen, po drugi strani pa stopila na prete ljudem, ki se zadosti ne brigajo za najbolj enostavno enažo.

80-letnico rojstva je praznoval srbski kipar Gj. Jovanović, katerega imajo v Srbiji za enega največjih svojih umetnikov. Jovanović je član srbske Akademije. Vstop v mednarodni svet ei je pridobil kot kipar v Parizu, kjer je razstavljal v najbolj znamenit svetovnem salonu. V Srbiji je izvršil mnogo del in tudi več velikih spomenikov. Kljub svoji lepi starosti pa še vedno dela in snuje, in je prav v zadnjem času izdelal poprej dveh umrlih srbskih umetnikov.

Zagrebski nadškof dr. Stepinec, ki je prisostvoval začetnim svečanostim v proslavo dubrovnškega mestnega patrona sv. Vlahu, se je odpeljal na obisk naprej v Kotor. Ze v Ercegnovem so ga slovesno sprejeli, enako pa tudi v Kotorju. Tam se bo zagrebški nadškof dr. Stepinec udeležil svečanosti za počastitev kotorskega mestnega patrona sv. Trifuna.

Strahovito neurje so imeli v nedeljo nad Primorjem in Črno goro. Sredi hudega vetra je bilo kakor iz škafe. Posebno reka Crnojeviča je narasla in se razlila čez bregove. Skadrsko jezero se je dvignilo in se razlilo ter med drugim poplavlilo tudi del Skadra. Okrog Cetinja so bile potrpane vse telefonske napeljave. Zaradi poplav pa so prometne zveze med Cetinjem in Podgorico nemogoče.

Trije ljudje so zmrznili v gozdu blizu Nevesinja. Ko je se trajal snežni vihar, so šli Meho Štukan, njegova žena in Avdo Jaganc skozi gozd v precej oddaljen dom. Ker se pa domov pravočasno niso vrnili, so jih začeli iskati. Ker so zaslužili nesrečo. Šele čez nekaj dni so jih pastirji našli vse tri zmrznjene v gozdu. Snežni metel jih je zgrabil in zaradi tega, ker so izgubili orientacijo, so tavali po gozdu, dokler se niso trudni sesedli in potem zmrznili. Pri njih so našli še ves denar in dragocenosti, kar so jih imeli, in tako je izključen vsak zločin.

V Kraljevići je znano zdravilišče za kostno in sklepno jetiko. Prostora pa ima samo za 100 bolnikov. Hrvatska banovina je sklenila dati toliko denarja na razpolago, da bodo zgradili popolnoma novo poslopje v neposredni bližini starega zdravilišča, ki je bilo svoj čas hotel. Novo zdravilišče bo imelo, kakor pravi načrt, 400 postelj.

Svojo mater je ubila kmetica Matilda Mičuga iz Lipovca pri Varaždinu. Njena mati je imela čedno posestvo in pred štirimi leti se je usmiliila svoje hčere in njenega moža in ju vzela pod krov. Pozneje se je z njima tako dogovorila, da jima daruje vse imetje, sebi pa je izgovorila le prežutke. Čim sta posestvo imela zapisano, pa sta Matilda in njen mož mater začela zanemarjati in jo zaničevati. Začela sta jo tudi tepsti. Pred dvema dnevoma pa je Matilda mater zgrabila za lase in jo vlekla v hlev. Tam jo je tako dolgo tolkla in mrevarila, da jo je ubila. Sosede, ki so slišali vpitje, so poklečali orožnike, ki so zverinsko in nehumano hčer zaprli. Ubila starka je doživela usodo, kakor že marsikateri njen vrstnik: dobrota je sirota...

Pretepače je miril, pa jo je sam izkupil. Z življenjem je plačal dober namen pomiriti pretepače kmet Grgorje Marič iz Travnika v Bosni. Mlinarja Zubič in Janjič sta se sprla. Sprva sta si grozila s sektrama, ko sta se pa drug drugega približala, pa sta odvrkla sekiri in se spoprijela. Marič, ki je vse to gledal, je stopil med njiju in ju skušal razdvojiti. Naletel pa je slabo, kajti razburjeni Janjič je potegnil nož in ga miritelju zasadil v hrbet. Marič je kmalu nato izdihnil.

Slomškov dijaški dom v Mariboru je bil v nedeljo blagoslovljen

Maribor je dobil včeraj pomembno ustanovo, ki je za napredek katoliške izobrazbe izredno pomembna. Blagoslovljen in otvorjen je bil Slomškov dijaški dom, ki bo nudil svojo gostoljubno streho učiteljskemu naraščaju. V Mariboru smo dosedaj takšno ustanovo zelo pogrešali, dočim Ljubljana že ima svoj katoliški učiteljski dom. Pomembnost Slomškovega doma v Mariboru je tem večja, ker je bilo s tem poplačano prizadevanje tistih, katerim je vzgoja učiteljskega naraščaja najbolj pri srcu. Predvsem je to naša Kmečka zveza kot predstavnik slovenskega kmečkega stanu in ki si je najbolj prizadevala, da bi dobila naša dijaška mladina, ki se posveti za naše podeželje tako važnemu učiteljskemu poklicu, v teku svojih dijaških let solidno katoliško vzgojo. Pobudo je dala nadalje tudi Slomškova družba, matica slovenskih katoliških učiteljev. Vso svojo pomoč pa sta podelili tej akciji tudi cerkvena in politična oblast. Tako je to delo polagoma dozorevalo, zbiral se je denar in končno je prišlo do tega, da je bila kupljena za Slomškov dijaški dom bivša kavarna Promenada v Trzinčevem dvorcu. Vršile so se nekatere prizadevale in preureditve, tako da je bilo mogoče včeraj izvršiti slovesno blagoslovitev.

Poleg članov Slomškove družbe so se pri včerajšnji blagoslovitvi zbrali tudi številni mariborski odličniki, med njimi zastopnik gospoda bana prosvetni inšpektor prof. Žitnik, okrajni glavar dr. Šiška, stolni dekan prel. dr. Cukala, rektor visoke bogoslovne šole dr. Hohnjec, podžupan Žebot, bivši oblastni predsednik dr. Leskover, kanonik dr. Žagar, župnik p. Valerijan Landergott, ravnatelj mariborske učiteljske šole dr. Sušnik, zastopnika Kmečke zveze Ludvik Puš in J. Špindler, mari-

borski šolski nadzorniki in mnogi drugi. Vsi ti so sprejeli in pozdravili radostno v svoji sredini lavantinskega škofa dr. Ivana Tomažiča, ki je prišel osebno izvršiti blagoslovitvene obrede ter je tako poudaril, kako se veseli, da je njegova škofija pridobila to važno ustanovo.

Navzoče je pozdravil najprej predsednika zdruge »Slomškov dijaški dom« prof. Pavel Živortnik ter je v svojem govoru podčrtal važnost ideje krščanske vzgoje, kakršno nam je pokazal Slomšek. Zahvalil se je za pomoč vsem, ki so zadržali pomagali, posebej še škofu dr. Tomažiču in banu dr. Natlačenju. Končno se je zahvalil tudi dr. Schöndorferju, ki je sprejel veliko žrtve ter prevzel mesto zavodovega ravnatelja.

Nato je izpregovoril prevzvišeni škof dr. Tomažič. Podčrtal je misli, ki jih cerkev izreka o vzgoji, šoli in učitelju. Zahvalil se je vsem, ki so žrtvovali za nov dijaški dom, zlasti še gospodu banu. Nato je izvršil blagoslovitvene obrede.

V imenu bana je spregovoril njegov zastopnik, prosvetni inšpektor prof. Žitnik in izrekel željo, da bi novi učiteljski dom, ki nosi ime našega največjega vzgojitelja, Slomškega, vedno služil visokim vzorom velikega vladike. Za njim so spregovorili še zastopnik Kmečke zveze in Slomškovega dijaškega doma v Ljubljani g. Ludvik Puš, ravnatelj učiteljske šole dr. Fran Sušnik in zastopnik Slomškove družbe g. A. Kopriva.

Sledil je ogled doma, ki je zaenkrat prirejen za 12 gojencev, ki so se v dom že vselili, v poletnem času pa bodo izvršene potrebne adaptacije, da bo v prihodnjem šolskem letu mogel sprejeti že 30 dijakov. Gospodinjstvo v zavodu so prevzele mariborske šolske sestre.

Mestna vrtnarija ima mnogo dela s polepšanjem Ljubljane

Ljubljana, 4. februarja.

Čeprav ne živimo v času, ko bi bilo vse zeleno, vse v cvetju, se vendar tega spominjamo in si želimo, da bi bilo zime čimprej konec, da bi spet piheli v naš zeleni Tivoli, na sprehod na Rožnik ali kam drugam.

Ko je prof. Plečnik snoval novi regulacijski načrt Ljubljane, ga je vodila poglavitna misel, da bodi Ljubljani kot središču Slovencev okolica in okvir vsa Slovenija tja do gorskih robov Karavank in Kamniških planin. Za ta namen bi bilo potrebno po njegovem mnenju najmanj 500 vrtnarjev, da bi ga olepšali. V prvi vrsti je zahteval mejo bodočega narodnega parka, premaknil promenado v zelenje in drevje, dal severnemu delu mesta lice prostranega vrta, polnega sonca in zraka, spojil Golovec z mestom ter našel zvezo mesta z Barjem in Mestnim logom. S tem je vključil velike komplekse zelenja in drevja v mestni organizem. Mesto je zelo raztegnil in ga z lepoto stališča zelo dvignil. Nad vsem mestom si je kot krono zamislil na preurejenih pobojih grajske planote bodoči mestni muzej, ki naj bi se poznim rodovom pričal o življenju Ljubljancev v prejšnjih dobah.

To je bil veličastni načrt, zasnovan za dolgo razdobje. Ta načrt je postavil ogromno nalogo zlasti mestni vrtnariji. Vodstvo vrtnarije se ni ustrašilo novih potreb, ampak razširilo trtnarijo samo, jo spopolnilo, nato pa pričelo s sistematičnim delom. Najprej so preuredili trg pri cerkvi sv. Jakoba, z njim se je združila ureditev Ve-

rove in Cojzove ceste. Promenado so prestavili v Tivoli. Nanovo so preuredili trg pred Glasbeno matico. Tudi okolica trnovske cerkve in obrežje Gradaščice je dobilo novo lice. Novo obliko je dobil tudi Hrvatski trg. Uredili so otroška igrišča v Tivoliju, na Galjevi in Orlovem vrhu. Zasadili so nov drevored na Masarykovi in novi Vilharjevi cesti. Istočasno so se pričela tudi velika olepševalna dela na Grajski planoti. Ta dela so zahtevala znatne materialne žrtve, uspehi teg dela pa so iz leta v leto bolj vidni.

Mestna uprava je vsa začrtana dela v smislu novih regulacijskih načrtov nadaljevala. To so nadaljevali posebno še z enega vidika, da bodi Ljubljana letoviško mesto, ki bo tuju in domačemu nudila vse udobnosti in ugodnosti za počitek, saj je lega v ta namen idealna. Okolica je lepa, v bližini mesta so gozdovi in sprehajališča, skoraj v neposredni bližini mesta lepe razgledne točke. Da bi postala res lepo mesto, zato skrbi tudi Olepševalni odsek, ki deluje v okviru mestnega Turističnega odbora. Med zadnjimi deli pri ureditvi in polepšavi mesta ne smemo prezreti ureditev novih senčnih sprehajališč skozi gozdove od Tivolija na Rožnik. Tudi sprehajališča na gradu bodo kaj kmalu preurejena. Urejen je bil nasad tudi na Ambrozevem trgu. Za izvršitev zrela pa sta velikopotezna preureditve Tivoljskega parka in Zvezde kot okvira za spomenik kralju Aleksandru I. Da spada med velika dela mestne vrtnarije tudi evetična ureditev Zal in Navja, pa skoraj ni da bi omenjali.

Opozarjamo ponovno vse prizadete, da se prireditve, določene po zimskošportnem koledarju Zveze za 8. in 9. februar, v dnevih 7, 8. in 9. februarja ne smejo vršiti. Ti dnevi morajo biti prosti vseh drugih prireditev. Na to opozarjamo tudi tiste mladinske organizacije, ki imajo z Zvezo dogovore, da se drže istih določb, ki jih dogovor za take prilike predvideva. Podzveze naj skrbijo, da se bo na njih ozemlju postopalo po teh navodilih. Vse druge prireditve se morajo torej preložiti na naslednjo nedeljo.

Tretji dan svetovnega smučarskega prvenstva

Včeraj — tretji dan letošnjega svetovnega smučarskega prvenstva — je bil na sporedu štafetni tek, pri katerem so štirje tekači pretekli vsak po 10 km. V celoti je nastopilo 6 štafet različnih držav, in sicer: Finska, Švedska, Nemčija, Švica, Slovaška in pa prireditelj, Italija.

Zmagali so seveda smučarji severnih držav, ki so v tej disciplini še vedno nedosegljivi. Škoda je le, da ni nastopila tudi norveška štafeta, sicer bi bila borba med vsemi tremi skandinavskimi državami gotovo še bolj ostra, tako kakor je bila doslej še pri vsaki tekmi, kadar so se srečali med seboj ti tekmovalci. Zmaga Fincev pa spopetka ni bila tako gotova. Pri prvi predaji je namreč prvi predal štafetni trak prvi italijanski tekač Campagnoni, ki je za 25 sekund pustil za seboj Finca Lauronnena. Nato so sledili Švedi, Nemci in Svičari, precej za temi pa Slovaki. Pri drugi predaji je Fincev Kurikkalo prevzel vodstvo, Švedi pa so prehiteli tudi Italijane, tako da je bil vrstni red v končnem teku določen že pri drugi predaji. Pri tretji predaji sta se oba zastopnika severnih držav še mnogo bolj odločila od ostalih tekačev. Pri zadnji predaji je bila velika borba med zadnjimi finskim in švedskim tekačem. Po težki borbi je zadnji finski tekač premagal švedskega tekača in tako priboril Finski letošnje svetovno prvenstvo v štafetnem teku 4 X 10 km.

Tehnični izidi so bili:

1. Finska 2:31.07; 2. Švedska 2:32.15. Nato pa sledijo: Italija, Nemčija, Švica in Slovaška. Tekme za svetovno prvenstvo se danes nadaljujejo s slalomom moških in žensk.

Celjske novice

Meseca januarja je obiskalo Celje 1177 tujcev, od teh 1142 Jugoslovani in 35 inozemcev. Obrt, trgovina in industrija v Celju. V Celju imamo 1317 obrti — 174 na dovolilo vezanih, 625 rokodelskih, 25 industrijskih in 493 trgovin in ostalih obratov. V preteklem letu je bilo prijavljenih 84 obrti, odjavljenih 65. Predlani smo imeli v Celju 1298 obrti.

Nevaren kolesarski tat pod ključem. Posestniku Krznaru v Novi cerkvi pri Celju je bilo ukradeno možko kolo. Oškodovanec je osumil 19 letnega brezposelnega trgovskega pomočnika Adolfa K. iz Nove cerkve in mu sledil v Celje, kjer ga je prijel in izročil policiji. Adolf je obenem ukradel izpred socialnega urada v Gosposki ulici žensko kolo in se odpeljal. Lastnica kolesa mu je sledila z drugim kolesom, z njim osebno obračunala, nato pa mu vzela kolo. Adolfa so izročili v zapore okrožnega sodišča.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer-sko stanje	temperatura v °C		Relativna vlažnost v %	Oblačnost od 0-10	Veter (smer, jakost)	Padavine	
		zadnji	namerno				m/m	vrsta
Ljubljana	751.7	2.2	0.1	96	10	0	9.4	snež
Maribor	753.4	1.1	-2.0	90	10	0	5.0	snež
Zagreb	750.8	4.0	-3.0	90	10	0	4.0	snež
Belgrad	752.8	4.0	-1.0	90	10	SSW ₂	—	—
Sarajevo	754.0	4.0	-1.0	90	10	0	5.0	dež in snež
Vis	753.6	7.0	3.0	90	8	SW ₁	—	—
Split	753.0	11.0	4.0	90	6	0	—	—
Kumbar	751.7	12.0	7.0	80	10	NNE ₂	24.0	dež
Žirje	751.0	6.0	3.0	90	10	SE ₂	1.0	dež
Dubrovnik	751.9	12.0	4.0	80	7	W ₂	2.0	dež

Vremenska napoved: Prevladovalo bo oblačno s padavinami.

Koledar

Danes, torek, 4. februarja: Andrej. Sreda, 5. februarja: Agata, d. m.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Betnava. Na ponovno prošnjo deklet bosta še VI. in VII. tečaj »Resnica o zakonu«. Šesti tečaj bo od 17.—20. februarja, z začetkom prvi dan ob 18. zvečer, sedmi tečaj pa bo od 21.—23. februarja, z začetkom prvi dan ob 10. dopoldne in je rezerviran za pujsko dekliško okrožje. Poslijte prijave do vključno 10. februarja. S seboj prinesite 2 ruhi, brisačo in copate. Radi uvedbe krušnih kart prosimo, da prinesete s seboj kruha za tri dni. Tečajnina 50 din. Dekle, če misli resno s svojim življenjem, če hoče srečna in vesela skozi življenje udeležiti se tečaja »Resnica o zakonu«. V januarju se je tega tečaja udeležilo 107 deklet.

Odobritve za povišanje cen se začasno ne bodo izdajale. Kraljevska banska uprava objavlja, da se po odredbi gospoda ministra za oskrbo in prehrano, začasno ne bodo izdajale nikake odobritve povišanj cen po čl. 2. zakona o kontroli cen. Ker ostaja prepoved samostanega zvišanja cen dalje v veljavi in se bo zadnja kontrola še poostрила, je treba računati pri vseh nakupih s tem stanjem. Kdor se noče izpostavljati izgubam in škodi, naj ne kupuje blaga in surovin po cenah, ki onemogočajo prodajo po dosedanjih cenah.

Kraljevska banska uprava — referat za kontrolo cen — opozarja vse trgovce, ki prodajajo jedilno olje na debelo, da je v smislu odločbe urada za kontrolo cen v Belgradu z dne 31. decembra 1940 št. 12890/1940 dopustno na nabavno ceno olja pribiti največ 0.70 kot brutozaslugek na 1 kg jedilnega olja. V maloprodaji je dovoljen pribitek največ 15% na nabavno ceno. Prodajne cene na malo ne morejo določevati trgovci sami, temveč mora določiti prodajno ceno upravno oblastvo I. stopnje. To prodajno ceno je določiti na osnovi nabavne cene olja v sodih po 200 kg in naj velja ta cena za olje v vseh vrstah embalaže. S tem stopijo vsa prejšnja tozadevna navodila izven veljave. Glede bučnega olja ostanjejo proflanje cene v trgovini na veliko neizpremenjene. Vse poviške, kakor na primer povišek na davku na poslovni promet, morajo nositi tvornice same.

Reven dijak muno prosi za kakršno koli pomoč. Instruiru vse predmete realne gimnazije. Vzdržuje se sam in nima nobene podpore. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Osmošolec — dober matematik«.

Vojnim prostovoljcem! V nedeljo, 9. t. m. ob pol 10 dopoldne bo v predavalnici Društva inženirjev v Ljubljani, Kongresni trg 1/II. (Kazina), 22. redni letni občni zbor okrajne organizacije vojnih prostovoljcev v Ljubljani. Na predvečer, dne 8. februarja ob pol 21 bo članski sešestanek v restavraciji hotela Strudel. Udeležba članstva na občnem zboru naj bo polnoštevilna! — Uprava.

Zagorje ob Savi. O »Jadralskem letalstvu« bo predaval jutri, v sredo 5. t. m., v kinodvorani, jadralski letalec g. Juro Baumgartner, predsednik Aero-kluba v Trbovljah. Ker je imel g. Baumgartner z istim predavanjem že v Ljubljani lep uspeh, vabimo Zagorjane, da se predavanjja v velikem številu udeležijo.

Izkušen kurjač išče službo za takoj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Vesten«.

Kupujem, prodajam umetnine, Demšar — Kolodvorska 30.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Torek, 4. febr.: »Ugrabljeni Sabinke«. Red B. Sreda, 5. febr.: »Revizor«. Red Sreda. Četrtek, 6. febr.: »Šesto nadstropje«. Red Četrtek.

Petek, 7. febr.: ob 15. »Romeo in Julija«. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižanje cene od 14 din navzdol. — Ob 20. Gostovanje Klaičevega potujočega gledališča: Muha, Analfabeta, Jazavac pred sudom. Izven.

Opera. — Začetek ob 20.

Torek, 4. febr.: »Iliapece Jerneje«. Red Torek. Sreda, 5. febr.: »Vesela žene windsorske«. Red A. Četrtek, 6. febr.: zaprt. Generalka.)

Abonente reda Sreda opozarjamo, da bodo imeli za svoj red jutri v sredo predstavo v Drami. Igrali bodo Gogoljevega »Revizorja« z Danešem v naslovni vlogi.

Za red A bodo uprizorili v sredo Nicolaijevo komično opero »Vesela žene windsorske« pod muzikalnim vodstvom dirigenta A. Neffata in v režiji D. Zupana.

Mariborsko gledališče

Torek 4. februarja, ob 20: »Ljubim te«. Red C. Gostovanje ge. Juvanove in g. Jana, članov ljubljanske Drame.

Sreda 5. februarja: Zaprti. (Simfonični koncert Glasbene Maticе v sokolski dvorani za red A.) Četrtek 6. februarja, ob 20: Plesni večer Moharjeve in Pilata. Red B.

Abonenti reda A so naproseni, da dvignejo čim prej pri gledališki blagajni vstopnice za simfonični koncert, ki bo v sredo.

Za novega provincialnega predstojnika ilirske kapucinske provincije je bil izvoljen g. p. Mavrič Teraš, znani pisatelj asketičnih in vzgojnih knjig. Bil je šest let v rimski generalni kuriji, večkratni gvardijan in defmitor, nazadnje pa je bil nastavljen kot voditelj III. reda v Krškem.

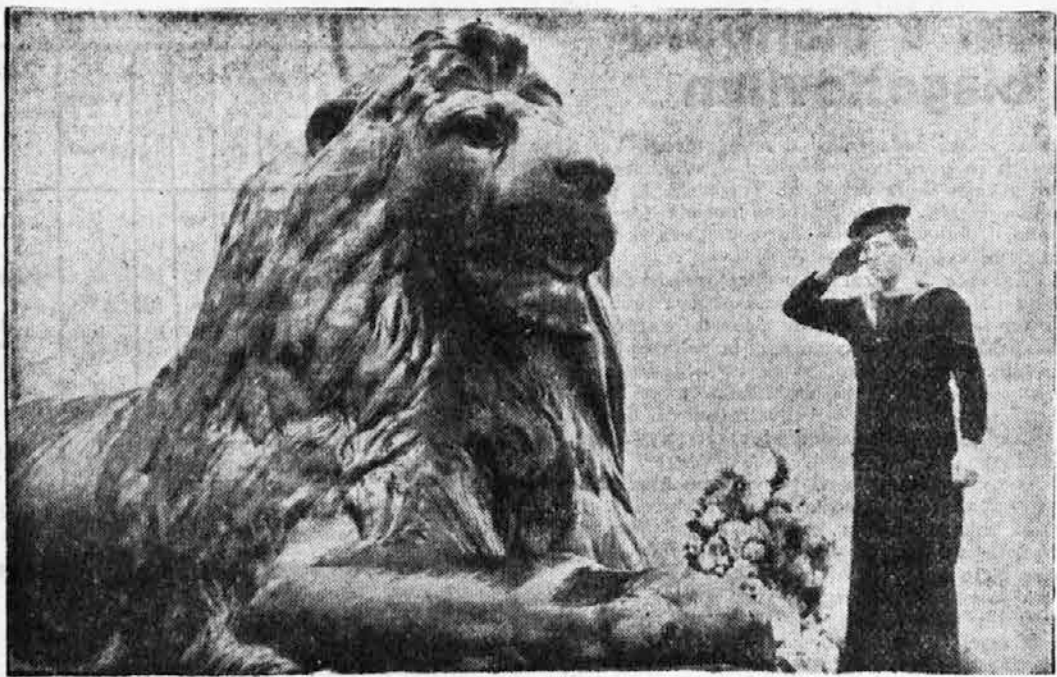
Zalosten sporočam vsem sorodnikom in znancem, da je moj ljubljani, dobri oče, gospod

Janez Vrč, zasebnik

danes v 81. letu starosti mirno v Gospodu zaspal. — Pogreb nepozabnega očeta bo v torek, 4. febr. ob 15 na mestno pokopališče v Slovenjem Gradcu.

Slovenj Gradec, 2. februarja 1941.

Zalujoča: Ivan, sin, Anica, sinaha.

Mladi britanski mornar pri polaganju venca na Nelsonov spomenik izkazuje čast slavnemu admiralu.

Italija v svetovni in sedanji vojni

Maršal de Bono: »V vojno se gre z dvema vrečama: iz ene se jemlje, v drugo pa daje«

Italijanski maršal de Bono, ki ga med drugim poznamo iz prejšnje vojne v Abesiniji, ko je nekaj časa vodil italijansko vojsko na tamkajšnjih bojiščih, je te dni napisal v italijanskem časopisu »Mediterraneo« članek, v katerem primerja položaj Italije v prejšnji svetovni in sedanji vojni. Članek je zelo zanimiv in je upravičeno vzbudil v zunanjem svetu veliko pozornost. V njem stari italijanski maršal med drugim pravi tudi naslednje:

V začetku prejšnje svetovne vojne je bila italijanska vojska v stiski, zlasti z ozirom na svojo oborožitev in opremo, kajti izčrpala se je bila začasa vojne v Libiji, vojne, ki je trajala tri leta. V sedanji vojni se je Italija znašla v istem položaju, ker je bilo treba obnoviti in nadomestiti vse ono, kar se je porabilo v abesinjski vojni in pri italijanskem vojaškem posredovanju v Španiji. Razen tega se ni smelo italijanskim silam, ki so imele nalogo braniti cesarstvo v Vzhodni Afriki, ničesar vzeti, to pa zaradi notranjih potreb v teh kolonijah, kakor tudi zaradi tega, ker se je računalo s tem, da v primeru spopada ne bo mogoče poslati pomoči tamkajšnjim četam. V zadnji svetovni vojni je Italija smatrala za potrebno, ostati nekaj časa nevtralna, da bi na ta način pridobila vsaj 10 mesecev časa za pripravo.

Tudi pri sedanjem oboroženem spopadu Italija ni takoj šla v vojno, ni pa ostala nevtralna, pač pa je ohranila stališče nevojskujoče se države. Naloga italijanskega generalnega štaba je bila zelo težka, ker ni bilo mogoče izključiti možnosti, da bo Italija prisiljena, boriti se na vseh straneh, razen na severu, seveda če tudi Švica ne bi šla v vojno. Italijanske sile, ki niso bile ravno tako velike, so se morale postaviti nasproti francoskim silam na kopnem, na morju in v zraku, prav tako pa tudi povsod proti Angliji, na vzhodu pa ni smela izgubiti iz vida Grčije, ki je bila vedno nezanesljiva, ker je bila služila Angliji. Končno pa je morala računati z vojno v Libiji, in to na dveh frontah, ter storiti vse potrebno za obrambo imperija v Vzhodni Afriki, da ne govorimo niti o ukrepih, ki jih je bilo treba storiti na Egejskem morju za obrambo Dodekanezov pred morebitnimi presečenji, ki bi utegnili priti iz Turčije, Anglije in Grčije. Niti starodavnemu Rimu v času njegovega največjega razvoja se ni bilo treba hkrati postaviti v bran tolikim močnim sovražnikom.

Držala je na uzdi druge države

Dalje govori de Bono o veliki vlogi italijanske vojske, ki jo je odigrala v začetku sedanje vojne s tem, da je zadrževanjem francoskih armad na južnem francoskem bojišču podpirala Nemčijo pri njenem prodiranju na severu. Razen tega je Italija — pravi de Bono — držala na uzdi druge države, o katerih je bilo še dvomljivo, če morda ne podpirajo Velike Britanije. Potem je italijanska vojska za-

varovala svoje kolonije v Severni Afriki pred vsakim morebitnim sovražnikovim presečenjem, medtem pa je zboljšala in izpopolnila vojaško pripravljenost Italije in poklicala pod orožje toliko vojaštva, kolikor bi bilo potrebno za vsak primer.

Svoja izvajanja pa stari italijanski maršal končuje takole: Ostal je samo še najmočnejši sovražnik, to je Anglija, ki gospodari nad vsemi morji in ima pod svojim monopolom bogastvo polovice sveta. To je tisti sovražnik, ki Italiji zapira Sredozemsko morje. Nemčija je — to se lahko reče — že rešila vprašanje, ki se tiče neposredno nje same, toda kot zvesta zaveznica Italije pa se nikakor ne namerava izogniti svojim zavezniškim obveznostim ter je zato glavno breme vojne naloženo na hrbet Italije... Vojne so v vseh stoletjih potekale s spremljajočo srečo in v vojno se gre, kakor pravi ljudski pregovor, z dvema vrečama: Iz ene se jemlje, v drugo pa daje. Važno je samo to, da se ono, kar je v vojni treba dati, da v pravem času, zato pa je treba biti pripravljen tudi na največje žrtve. Ne sme se pozabiti, da je brez oziroma na bliskovito vojno človek tisti, ki se vojskuje in morajo zato vojskovodje pridobiti vajkovno srce, kajti samo srce daje vero v zmago in samo srce zmaguje.

Arabei so po 10 zlatih funtov

Nemški poročevalski urad ve povedati, da je bil — tako da zagotavljajo v arabskih nacionalističnih krogih — med transjordanjskim emirom Abdulahom in Anglijo podpisan sporazum, po katerem je Abdulah prevzel obveznost, da bo Veliki Britaniji dal na razpolago 50.000 mož. Anglija pa da mu bo zanje plačala 500.000 zlatih funtov. Arabci bi bili potem takem po 10 zlatih funtov. Isto poročilo zatrjuje, da je Abdulah prodal Angliji do konca meseca decembra še 5000 mož in zanje dobil 50.000 zlatih funtov, Anglija pa da je to arabsko kupljeno vojsko uporabila za izvedbo raznih gradbenih del.

Preseljevanje otrok iz Libije

Težke čase so doživeli v sedanji vojni tudi otroci tistih italijanskih izseljencev, ki so šli svojčas obdelovat skopo zemljo italijanske Libije. Zdaj je to področje postalo eno samo bojišče, kjer pač nihče ne more reči, da je varen. Italijani so sklenili tudi tem izseljenjskim otrokom prihraniti nekaj gorja, ki se ga sicer v vsej njegovi grozoti gotovo niti ne zavedajo, in jih preselili s tega nevarnega področja. Tako zdaj poročajo Italijani sami, da so iz Libije preselili in prepeljali na italijanska tla 13.000 otrok italijanskih kmetov iz Libije. Naselili so jih po raznih krajih ob italijanski obali, kjer so ustanovili posebne otroške kolonije in zanje po zadnjih iz uradnih italijanskih mest čimbolj skrbne, da ne bi bili lačni.

Mnenje sovjetskega polkovnika o vojni v Afriki

»Pričakovati je bilo, da bo tako«

V glasilu sovjetske vojske »Krasnaja zvezda« je rdeči polkovnik Popov napisal o razvoju dogodkov na afriških bojiščih članek, iz katerega se vidi, da sovjetskih vojaških krogov prav nič ne presenečajo poročila, ki prihajajo z afriških bojišč in ki govorijo o zaporednih angleških zmagah v italijanski Libiji in Vzhodni Afriki. Polkovnik Popov piše:

»Velika Britanija, ki je zadnje dni začela z ofenzivo v Eritreji in na drugih bojiščih italijanske Vzhodne Afrike, ni zbudila nobenega presenečenja, kajti pričakovati je bilo, da se bo tako zgodilo. Iz dogodkov, ki so se pripetili v mesecu januarju, se je moglo pričakovati, da bo prihodnji udarec sledil v Abesiniji. Italijansko poveljstvo, ki se mu je svojčas posrečilo, iznebiti se ene abesinske fronte s tem, da je zavzelo britansko Somalijo, se je zdaj znašlo

pred sovražnikom na dveh frontah hkrati, na zahodni in v Sudanu in na južni. Najhuje pritisnjajo iz Sudana britanski motorizirani oddelki, ki se v glavnem premikajo v smeri od Kasale proti Asmari. To je morda edina smer, v kateri so možne vojaške operacije večjega obsega. Za motorizirane oddelke ugoden svet je glavna opora britanskega prodiranja, vendar pa bi nekoliko dalje v goratem svetu ofenziva britanskih čet utegnila naleteti na močnejši odpor. Razmeroma maloštevilne sile nastopajo v drugi smeri, proti Galabatu in Gondarju, po zgodovinski poti, ki drži iz Sudana v Abesinijo. Tu se začneja tisto, kar angleška uradna poročila imenujejo abesinsko fronto. Vsa znamenja kažejo, da bodo abesinske čete predstavljale veliko silo, ki se bo vojskovala na tem področju, na katerem je tudi letališče, kjer je brez dvoma pristal neguš.«

Psi v narodni obrambi

Novi obrambni načrt Združenih ameriških držav vsebuje med drugim tudi več pomorskih in letalskih oporišč na Aljaski, severni trdnjavi zahodne poloble. V nekaterih krajih tega polotoka je promet mogoč samo s pomočjo pasje uprege. Celo letalo se ne more primerjati s tem prometnim sredstvom, to pa zaradi vremenskih razmer, ki vladajo tam. Začeli so kupovati to žival in je njena cena precej poskočila. Toda vojaški krogi pravijo, da nič ne stori, če so psi dragi, kajti eskimski pes v teh krajih več zaleže, kakor pa tank ali bombnik. Pravijo tudi, da so eskimski psi neprekosljivi in da jim ni kos nobena, še tako čista pasja rasa na svetu.

Nič več »Bog pomagaj!«

Nikar ne mislite, da ima to kaj opravka s protiverskim gibanjem. Gre za čisto znanstveno stvar. Zdravniki so si menda že dolgo, od slavnega Hypokrata sem, prizadevali, kako bi odpravili nahod in z njim neprijetno kihanje, ki je pri nekaterih tako močno, kakor da bi bog vetrov, Eolus odvezal mehove. Sedaj pravijo, da se je zdravnikom na vseučilišču »Temple« v Philadelphiji posrečilo dobiti tako sredstvo, ki ozdravi nahod in nekaj urah. To zdravilo, pravijo, je sestavljeno iz slane vode in klorofila, ki ga vdihavaš in ki zaleže za vse »boglonaje«.

Angleška okrepčevalnica za vojaške, ki so se pravkar vrnili s patroliranja.

Anglija bo Združenim državam najbrž odstopila 35.000 tonsko bojno ladjo »King George V« v zameno za 20 ameriških rušilcev, poroča United Press.

V enem mesecu 41-krat v zaklonišče

Kljub temu, da tudi nam, ki se še ne vojskujemo, vojna ni prizanesla in da že precej vemo za razne njene neveselosti, si najbrž ne znamo še točno predstavljati, kaj pomeni, če mora človek vsako noč najmanj po enkrat hiteti v zavetišče, kadar se bližajo sovražnikovi bombniki. V Londonu pa že vedo, kaj se to pravi. Sicer pravijo, da so se Londončani in ljudje po drugih angleških mestih tudi temu že kar privadili, vendar je gotovo tudi to res, da bi ti ljudje vseeno rajši videli, da bi zvečer lahko brez strahu legli spat v zavesti, da jih sirene ne bodo iz najslabšega spanja neprestano podile v podzemlje. Podatki, ki jih je zadnjič sporočil londonski radio sam, povedo, da ljudje v Londonu januarja meseca niso imeli dosti miru ponoči, čeprav proti zadnjemu ni bilo kar nič več slišati o kakršnih večjih nemških letalskih napadih. Poročilo pravi, da so januarja meseca imeli nič manj kot 41 alarmov, ki so skupno trajali 88 ur.

Stvari, ki so vsak dan na vrsti: Klej

Klej (lim) pridobivamo iz kož, kosti, parkljev, rogov in hrustanca. Živalske kosti se v zbiralnicah sortirajo, in sicer parklji, kopita, rogovi, kože in kožnate snovi posebej, kosti in rožnice pa spet zase. S parkljev in kopit se odstranijo podkve, večje kosti se razseka, da jih stroji lažje prejemajo in nadalje drobijo. Se grobo zdrobljene kosti zmečajo v valjaste pokončne kotle, ki drže tudi po cel vagon kosti. V spodnjem delu kotla se pod mrežastim dnom z vodno paro segreva bencin in ga spreminja v pare, ki prepušajo kosti in jih razmaščajo. Izlužena mast se zbira spodaj v posebnih zbiralnikih in služi za izdelovanje raznih mazil. Bencinove pare se pa ohlajajo in zbirajo v posebnem zbiralniku. Nato se kosti z ventilacijskimi stroji izprašijo, namočijo v vodi v posebnih kadeh, kamor dovajajo žveplo dvokis, ki kosti razkuži. Tako predelane in očiščene kosti denejo v kotle, kjer jih kuhajo s pomočjo vodne pare in dobe tako kostni klej ali lim. Tega iztakajo nato v modele (hladne posode), kjer ga režejo v kose, ki jih potem suše v posebnih sušilnicah z močnim preprihom.

Kožni klej se pridobiva tako kot kostni, le da se kože pred kuhanjem namočijo v apnenem mleku, izpirajo v izpiralnikih ter odcejaajo in stiskajo v posebnih stikalnicah. Tako tovarno kleja imamo v Ljubljani.

Program radio Ljubljana

Sreda 5. februarja: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov do 7.45 — 12 Simfonične slike (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 V veselje in oddih (plošče) — 14 Poročila, objave — 17.30 R Wagner: Rienzi, zadnji tribun, uvertura (plošče) — 17.45 Mladinska ura: Arnost Adamič: Ivan Ziga Popovič, slov. učenjak, zvočna igra (izvajajo člani rad. igr. družine) — 18.40 Pomen protestantizma za Slovence (g. prof. Lenarčič) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Obisk pri severnih Slovanih (plošče) —

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVU SLUŽBI

Stalin je dejal, da je stare Španije konec, nova pa ne more živeti sama. Morala bo kreniti ali v tabor Nemčije ter Italije ali pa v tabor njunih nasprotnikov. Ne Francija, ne Anglija, je menil Stalin, ne bi radevolje dovolili, da bi Rim ali Berlin imela nadzorstvo nad Španijo, ki obvladuje vhod v Sredozemsko morje. Prijazno usmerjena Španija je za Anglijo in za Francijo življenjsko pomembna.

Stalin je menil, da je čisto mogoče, da bi brez odkritega posredovanja, samo s spretnim izkoriščanjem lastnega položaja kot vira za vojaško preskrbo ustvaril Španijo, katero bi nadzoroval on. Če bi to dosegel, bi lahko zahteval od Francije in Anglije upoštevanje, jima izsilil ponudbo za spravo in pristno zvezo, bi to ponudbo sprejel ali pa bi jo porabil za mešetarsko orodje in z njo dosegel svoj stalni, skrivni cilj: zvezo z Nemčijo.

To je bilo izhodišče za Stalinovo posredovanje v Španiji. Razen tega pa je moral še kakor koli odgovoriti tujim prijateljem Sovjetske zveze, ki so bili nahodni zaradi velikega čiščenja in zaradi streljanja Stalinskih starih boljševiških tovarišev.

Zahodni svet se še danes ne zaveda, kako tenka je tiste čase bila nit, ki je Stalina držala na oblasti (kakor so to pravilno domnevali prav redki listi v Evropi, ki so prinašali osmešena poročila o možnosti in o začetkih vstaj proti Stalinu) in kako važno zanj in za nadaljnji obstanek njegove diktature je bilo, da bi njegova krvava dejanja branili tuji komunisti ter slavni mednarodni idealisti. Ne bom dejal preveč, če ugotovim, da je bilo od te njihove podpore za Stalina odvisno vse. In morda bi mu bili podpora odtegnili, če bi jih spet razočaral, če bi se bil slabemu vtisu iz velikega čiščenja in iz veleizdajalskih pravnih pridružil še dejstvo,

da je Stalin odpovedal tudi pri obrambi španske republike.

Potem pa je seveda šlo še za španski zlati zaklad, onih sto štirideset milijonov funtov sterlingov, ki jih je vlada hotela izdati za vojne potrebe. Važno in nujno vprašanje je za Stalina bilo, koliko zlata kot odškodnino za strelivo, poslano v Španijo, bi mogli prepeljati v Rusijo tedaj, ko se je Sovjetska zveza uradno držala uradno razglašene nevmeševalne politike.

Politični odbor je seveda takoj soglašal s Stalinovo politiko. Še enkrat je svojim komisarjem zabijal, naj bodo kar se le da previdni, zakaj sovjetska pomoč Španiji je morala ostati neuradna, smeli so jo dovoliti le skrivaj, da bi bila izključena sleherna možnost, ki bi vlado zapela v kako vojno. Končal je s stavkom, katerega so vsi, ki so bili pri seji, sporočili vsem visokim uradnikom kot zapoved:

»Podaljšaj ot artilerejskovo ognja!«

»Ostanite izven topniškega ognja!«

Dva dni pozneje mi je poseben sel, ki je prišel z letalom v Holandijo, prinesel navodila iz Moskve:

»Delovanje takoj razširite tako, da bo obseglo tudi špansko državljansko vojno. Spravite na noge vse razpoložljive agente in zveze, da se ustvari pot in način za nakup ter prevoz orožja v Španijo. V Pariz je poslan poseben agent, da vam bo pri tem delu pomagal. Poročal vam bo tja in delal pod vašim nadzorstvom.«

Bil sem vesel, da se je Stalin končno odločil, da bo resno dregnil v Španijo. Pravda proti Kamenjevu in Zinovjevu je v krogih. Sovjetom prijaznih, vzbudila strašen vtis. Stroga nevtiralnost, katere se je Moskva v španskem boju doslej držala, je dajala pobude za mučna vprašanja celo od tam, kjer so nam bili poseben prijazni.

Hkrati je Stalin naložil Jagodi, tedanjemu voditelju GPU, naj v Španiji uredi oddelek sovjetske skrivne policije. Vsemogočnemu Jagodi se še sanjalo ni, da ga bo Stalin pet dni po tej častni nalogi vrget z njegovega mesta, da ga bodo nekaj mesecev potem zaprl v eno od celic v Ljubljani, kjer je bil Jagoda tako dolgo nemejen gospodar. Njegova pot se je končala 14. marca 1938 pred enim njegovih lastnih usmrtevalnih oddelkov, potem ko je priznal, da je spletel zaroto za zastrupitev svojega naslednika Ježova in

svojega starega prijatelja, slovitega pesnika Maksima Gorkga.

Jagoda je po Stalinskih zapovedih sklical za 14. septembra auno sejo v svojem glavnem stanu, v moskovski Ljubljani. Seje se je udeležil Frinovski, ki je tedaj poveljeval oddelkom GPU, ter je pozneje bil mornariški minister. (Tudi njegova pot se je na naglo končala, »izginil« je leta 1939.)

Nazvoči so bili še Slucki, voditelj zunanje-političnega oddelka GPU, in pa general Urieki iz glavnega stana rdeče vojske.

Od Sluckega, katerega sem pogosto dobil v Parizu ali kod drugod, sem slišal, da so pri tej seji določili visokega uradnika iz njegovega oddelka, da uredi GPU v vladni Španiji. To je bil Nikolski, z drugim imenom Sved, z drugim imenom Lijova in še z drugim imenom Orlov.

Pri seji v Luianki so sovjetsko skrivno policijo seznanili z delavnostjo Kominterne v Španiji. Delo španske komunistične stranke naj bi se »vzporedilo« z delom GPU.

Dalje so na tej seji sklenili, da bo GPU na skrivaj nadzorovala vse prevoze prostovoljcev v Španijo, pa naj bi prostovoljci prihajali od koder koli. V osrednjem odboru sleherne komunistične stranke na svetu, sedi član, ki ima skrivne naloge od GPU. Ta mož naj bi nadzorovanje izpeljal.

V mnogo državah, tudi Anglija je spadala mednje, se je vstop v vojno španske republike zdel kot plemenit, mednarodni, in dejanje spremenjeni sklep za rešitev demokracije in za obrambo socializma pred uničenjem. Mladi moški z vsega sveta so se oglašali kot prostovoljci, da bi se borili za te vzore.

Toda republikanska Španija, ki se je zdaj bojevala proti Francu, si ni bila v političnih težnjah in vojnih načinih nikakor edina. Razcepjena je bila v mnogo strank: demokrati, anarhisti, sindikalisti in socialisti. Komunisti so bili samo neznatno majhna manjšina. Če je Stalin hotel doseči nadzorstvo nad Španijo in izkoristiti to državo kot orožje, ki naj bi odločalo o odnošajih Francije in Anglije do Sovjetske zveze, je bil njegov uspeh odvisen od tega, ali bo mogel zlomiti silovito protikomunistično opozicijo v republikanskem taboru. Zaradi tega je bilo potrebno nadzorovati sleherni gib teh idealističnih tujih prostovoljcev, da se ne bi pridružili ljudem, ki so se upirali Stalinovim političnim ciljem.